Rang 1 & Rang 2
Tíreolaíocht

Tonnta

Inniu d'fhoghlaim muid faoin gcumhacht iontach atá ag tonnta. An ghaoth ag séideadh thar dhromchla uisce a chruthaíonn tonnta. Tugtar fuinneamh ón ngaoth don uisce mar gheall ar an bhfrithchaitheamh idir móilíní an aeir agus móilíní an uisce.

Nuair a fhéachann muid ar thontta, is féidir ceithre ghné a ainmniú:

Círín = barr na toinne

Log na Toinne= an pointe is ísle idir gach círín

Airde na Toinne = an fad idir an log agus an círín

Tonnfhad = an fad ó chírín go círín nó ó log go log

Surfáil

An raibh fhios agat go bhfuil ceann de na tonnta is mó ar domhan ag Éirinn agus gur féidir le daoine a bheith ag súrfáil air?

Dáiríre! Bíonn an tonn le fáil amach ón Mullach Mór, Co. Shligigh. Nuair a bhíonn stoirm mhór ar an Atlantach, bíonn tonnta ollmhóra ann. I mí Dheireadh Fómhair 2020, bhí tonnta 18 méadar ar airde ann mar gheall ar hairicín.

Níor chuir sé sin stop leis an saineolaí surfála Conor Maguire, a d'imigh amach ag surfáil air. Bhí an tonn chomh mór, rinneadh tuairisc faoi ar Nuacht RTÉ. Féach chomh mór is atá sé!

Surfáil

Bhí meitheal mhór slándála ag Conor nuair a bhí sé á shurfáil. D'úsáid réamhaisnéis na haimsire leis an tonn mhór a thuar. Bíonn Met Éireann ag tomhas na dtonn agus an lá sin, rinneadh ceann 21.7 méadar ar airde a thaifead!

Cé nach bhfuil an aimsir chomh grianmhar in Éirinn agus mar atá san Astráil nó i Haváí, tá sí fós ar cheann de na tíortha is fearr don tsurfáil!

Dathú Isteach

Dathaigh isteach an pictiúr thíos le céiliúradh a dhéanamh ar shurfáil na hÉireann!

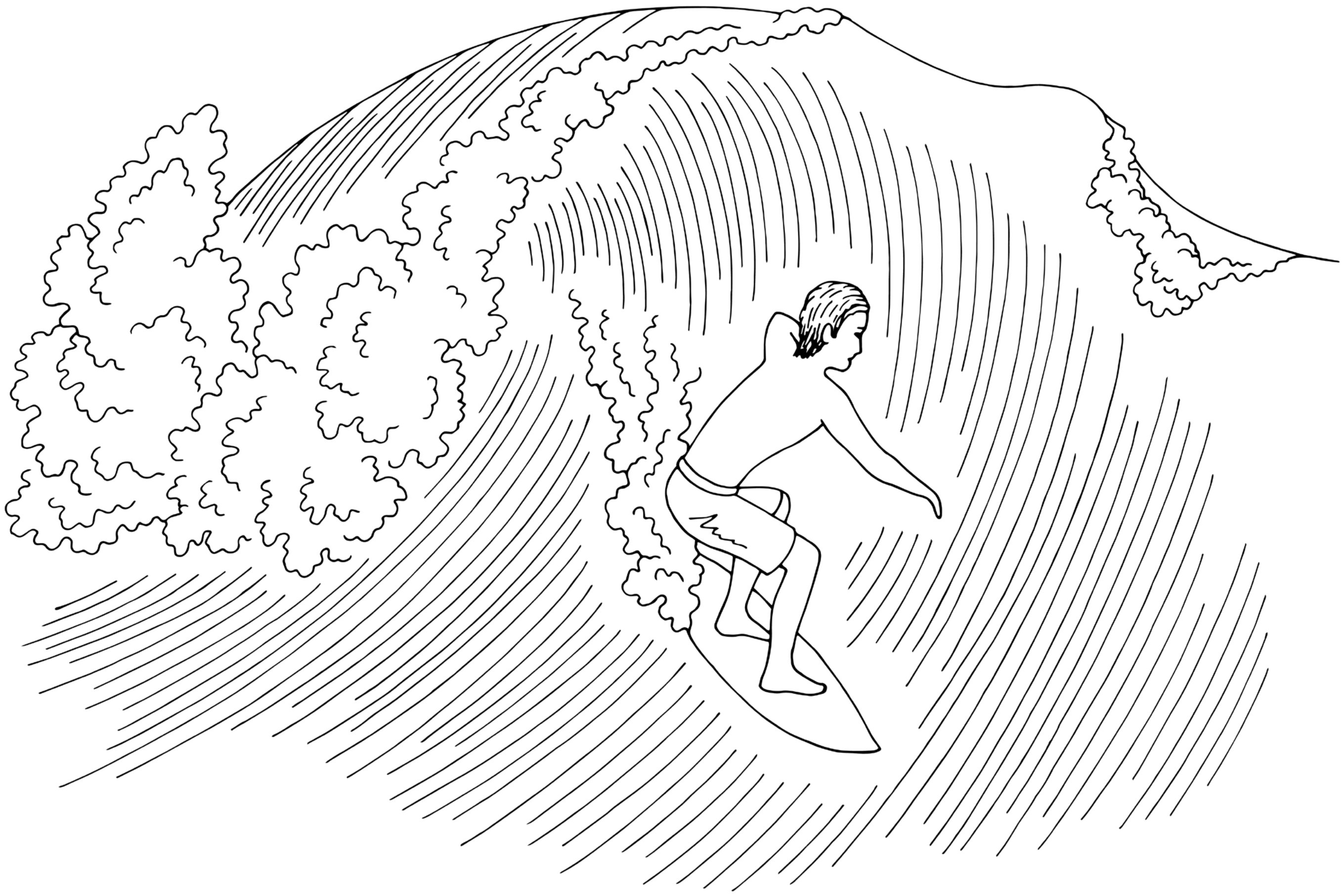

Déan do Thonn Féin

Níl gá leis an bhfarraige le tonnta a fheiscint, is féidir leat do chinn féin a dhéanamh!

Ag teastáil: Buidéal nó próca ghloine, uisce, ola naíonáin, agus dathúchán bia.

Céim 1: Líon an próca le huisce. Cuir roinnt dathúchán bia leis. Déanfaidh dath ar bith cúis ach bíonn cuma mhaith ar ghorm. Ansin cuir an t-uisce daite i mbuidéal ionas go mbeidh sé beagnach leathlán.

Céim 2: Anois cuir an ola naíonáin isteach. Bí cúramach nach doirtfidh tú é i ngach áit. Líon an chuid eile den mbuidéal leis an ola. Tabharfaidh tú faoi deara go suíonn an ola os cionn an uisce agus nach meascann siad le chéile.

Déan do Thonn Féin

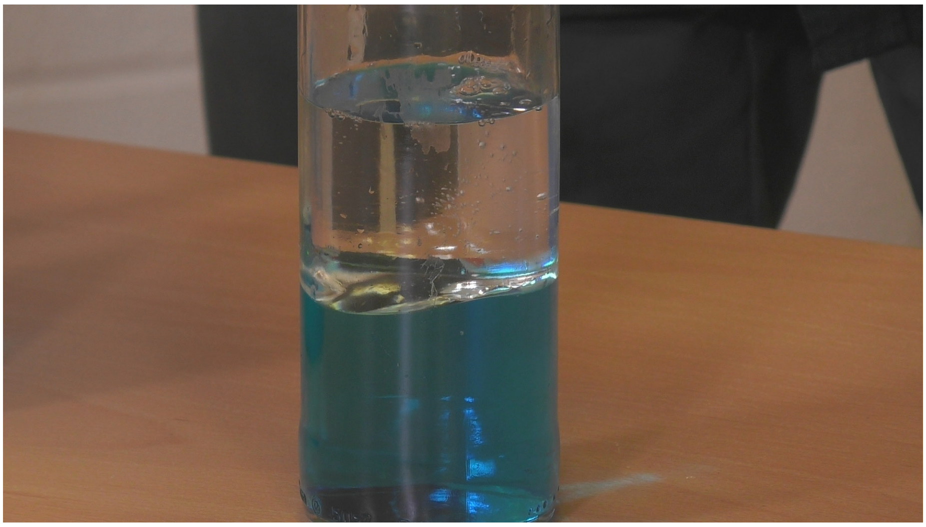

Céim 3: Líon go barr é, ní theastaíonn aer uait sa bhuidéal. Ansin dún an buidéal go daingean.

Déan do Thonn Féin

Céim 4: Anois an píosa is fearr. Leag an buidéal ar a thaobh. Feicfidh nach meascann an ola leis an uisce, ach go snámhann siad thar a chéile, agus go mbíonn tonn den scoth ann!